

**Кодекс адміністративного
судочинства України.
Науково-практичний
коментар**

В даному науково-практичному коментарі Кодексу адміністративного судочинства України, з урахуванням останніх його змін, проведено науково-системний аналіз норм адміністративного процесуального права з роз'ясненнями і коментуванням всіх його положень.

Коментар розрахований на працівників суду, прокуратури, адвокатури, юрисконсультів, викладачів, студентів вищих навчальних закладів та широкого наукового загалу.

КОДЕКС АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

Науково-практичний коментар

*Видання друге,
доповнене і перероблене*

*За заг. ред. д.ю.н., професора,
академіка Академії наук Вищої школи України
М. М. Ясинка*

Київ • Алерта • 2024

УДК 342.9:347.998.85](477)(094.4)
К57

Рецензенти:

Рябченко О. П. – докторка юридичних наук, професорка, заслужений діяч науки і техніки України, завідувачка кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки Державного податкового університету Міністерства фінансів України;

Кузьменко О. В. – доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри публічного та міжнародного права Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

К57 Кодекс адміністративного судочинства України: Науково-практичний коментар. Вид. 2-ге, перероб. та доп. / за заг. ред. д.ю.н., професора, академіка Академії наук Вищої школи України М. М. Ясинка. Київ : Алерта, 2024. 780 с.

ISBN 978-617-566-824-5

В даному науково-практичному коментарі Кодексу адміністративного судочинства України, з урахуванням останніх його змін, проведено науково-системний аналіз норм адміністративного процесуального права з роз'ясненнями і коментуванням всіх його положень.

Коментар розрахований на працівників суду, прокуратури, адвокатури, юрисконсультів, викладачів, студентів вищих навчальних закладів та широкого наукового загалу.

УДК 342.9:347.998.85](477)(094.4)

ISBN 978-617-566-824-5

© Авторський колектив, 2024

© Видавництво «Алерта», 2024

Авторський колектив:

Гетманцев О.В.— к.ю.н., доцент, доцент кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Гордєєв В.В.— д.ю.н., професор, професор кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Запара С.І.— д.ю.н., професор, перший заступник Голови Національної служби посередництва і примирення;

Кармаза О.О.— д.ю.н., професор, професор Інституту післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член Центральної виборчої комісії;

Кіріяк О.В.— к.ю.н., доцент кафедри приватного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Колпаків В.К.— д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного і адміністративного права Запорізького національного університету;

Кравцова Т.М.— д.ю.н., професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Львівського державного університету внутрішніх справ;

Кравченко І.О.— д.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного та інформаційного права Сумського національного аграрного університету;

Кройтор В.А.— д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ;

Курило М.П.— д.ю.н., професор, професор кафедри правосуддя та філософії Сумського національного аграрного університету, Заслужений юрист України;

Остафійчук Л.А.— к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Риков В.В.— адвокат, голова секції з питань доступу до правосуддя Комітету захисту прав людини Національної асоціації адвокатів України, аспірант Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, начальник юридичного відділу Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського.

Савчин Н.М.— к.ю.н., доцент, асистент кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Соколов В.М.— к.ю.н., суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду

Стрілько В.Ю.— к.ю.н., головний консультант Секретаріату Комітету Верховної Ради України.

Федоренко Т.В.— к.ю.н., доцент, директор Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Ясинок Д.М.— доктор філософії в галузі права, викладач кафедри міжнародного права Сумського національного аграрного університету;

Ясинок М.М.— д.ю.н., професор, професор кафедри правосуддя та філософії Сумського національного аграрного університету, академік Академії наук Вищої школи України.

Авторський колектив щодо коментованих статей

Гетманцев О. В.	ст. 96–143
Гордєєв В. В.	ст. 42–60
Запара С. І.	ст. 144–158
Кармаза О. О.	83–95, 361–391 (у співавтор. зі Стрілько В.Ю. та Федоренко Т.В.)
Кіріяк О. В.	ст. 327–360
Колпаков В. К.	ст. 61–71
Кравцова Т. М.	ст. 19–30
Кравченко І. О.	ст. 189–191, 236–240, 264–267
Кройтор В. А.	ст. 1–18
Курило М. П.	ст. 241–256
Остафійчук Л. А.	ст. 292–326
Риков В. В.	ст. 192–228, 290–291
Савчин Н. М.	ст. 159–183
Соколов В. М.	ст. 268–289–5
Стрілько В. Ю.	ст. 83–95, 361–391 (у співавтор. з Кармазою О.О. та Федоренко Т.В.)
Федоренко Т. В.	ст. 83–95, 361–391 (у співавтор. із Кармазою О.О. та Стрілько В.Ю.)
Ясинок Д. М.	ст. 72–82
Ясинок М. М.	ст. 31–41, 184–188, 229–235, 257–263

Зміст

Авторський колектив	3
Авторський колектив щодо коментованих статей	4

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

ГЛАВА 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Призначення Кодексу адміністративного судочинства України	8
Стаття 2. Завдання та основні засади адміністративного судочинства	11
Стаття 3. Законодавство про адміністративне судочинство	17
Стаття 4. Визначення термінів	18
Стаття 5. Право на звернення до суду та способи судового захисту	21
Стаття 6. Верховенство права	24
Стаття 7. Джерела права, які застосовуються судом	26
Стаття 8. Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом	29
Стаття 9. Змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі	30
Стаття 10. Гласність судового процесу	34
Стаття 11. Відкритість інформації щодо справи	40
Стаття 12. Форми адміністративного судочинства	42
Стаття 13. Право на перегляд справи та оскарження судового рішення	43
Стаття 14. Обов'язковість судових рішень	44
Стаття 15. Мова судочинства та діловодства в адміністративних судах	45
Стаття 16. Правнича допомога при вирішенні справ в адміністративному суді	47
Стаття 17. Основні положення досудового врегулювання спорів	51
Стаття 18. Єдина судова інформаційно-комунікаційна система	53

ГЛАВА 2. АДМІНІСТРАТИВНА ЮРИСДИКЦІЯ

§ 1. Предметна юрисдикція	57
Стаття 19. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів	57
Стаття 20. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів	68
Стаття 21. Розгляд кількох пов'язаних між собою вимог	71
§ 2. Інстанційна юрисдикція	74
Стаття 22. Суд першої інстанції	74
Стаття 23. Суд апеляційної інстанції	77
Стаття 24. Суд касаційної інстанції	77
§ 3. Територіальна юрисдикція (підсудність)	78
Стаття 25. Підсудність справ за вибором позивача	78
Стаття 26. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача	79
Стаття 27. Виключна підсудність	80
Стаття 28. Підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя	83
Стаття 29. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого	83
Стаття 30. Недопустимість спорів про підсудність	87

ГЛАВА 3. СКЛАД СУДУ. ВІДВОДИ

Стаття 31. Визначення складу суду	88
Стаття 32. Здійснення адміністративного судочинства суддею одноособово	93
Стаття 33. Здійснення адміністративного судочинства колегією суддів	93
Стаття 34. Порядок вирішення питань колегією суддів	95
Стаття 35. Незмінність складу суду	96
Стаття 36. Підстави для відводу (самовідводу) судді	96
Стаття 37. Недопустимість повторної участі судді в розгляді адміністративної справи	98
Стаття 38. Підстави для відводу (самовідводу) секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача	100
Стаття 39. Заява про відвід (самовідвід)	101
Стаття 40. Порядок вирішення заявленого відводу та самовідводу	102
Стаття 41. Наслідки відводу (самовідводу) судді	103

ГЛАВА 4. УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ

§ 1. Учасники справи	104
Стаття 42. Склад учасників справи	104
Стаття 43. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність	105
Стаття 44. Права та обов'язки учасників справи	108
Стаття 45. Неприпустимість зловживання процесуальними правами	113
Стаття 46. Сторони	115
Стаття 47. Процесуальні права та обов'язки сторін	117
Стаття 48. Заміна неналежної сторони	120
Стаття 49. Треті особи	121
Стаття 50. Наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору	124
Стаття 51. Права та обов'язки третіх осіб	125
Стаття 52. Процесуальне правонаступництво	125
Стаття 53. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	127
Стаття 54. Процесуальні права органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	131
§ 2. Представники	132
Стаття 55. Участь у справі представника	132
Стаття 56. Законні представники	134
Стаття 57. Особи, які можуть бути представниками	135
Стаття 58. Особи, які не можуть бути представниками	137
Стаття 59. Документи, що підтверджують повноваження представників	138
Стаття 60. Повноваження представника в суді	140
§ 3. Інші учасники судового процесу	142
Стаття 61. Особи, які є іншими учасниками судового процесу	142
Стаття 62. Помічник судді	142
Стаття 63. Секретар судового засідання	144
Стаття 64. Судовий розпорядник	146
Стаття 65. Свідок	148
Стаття 66. Особи, які не можуть бути допитані як свідки	150
Стаття 67. Відмова свідка від давання показань на вимогу суду	152
Стаття 68. Експерт	153

Стаття 69. Експерт з питань права.....	158
Стаття 70. Спеціаліст	158
Стаття 71. Перекладач.....	160

ГЛАВА 5. ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ

§ 1. Основні положення про докази	162
Стаття 72. Поняття доказів.....	162
Стаття 73. Належність доказів	164
Стаття 74. Допустимість доказів.....	164
Стаття 75. Достовірність доказів	165
Стаття 76. Достатність доказів.....	166
Стаття 77. Обов'язок доказування.....	167
Стаття 78. Підстави звільнення від доказування.....	169
Стаття 79. Подання доказів	171
Стаття 80. Витребування доказів	173
Стаття 81. Огляд доказів за їх місцезнаходженням.....	174
Стаття 82. Огляд речових доказів, що швидко псуються	176
Стаття 83. Судові доручення щодо збирання доказів	176
Стаття 84. Виконання судових доручень щодо збирання доказів.....	177
Стаття 85. Звернення адміністративного суду із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.....	178
Стаття 86. Зміст і форма судового доручення про надання правової допомоги	178
Стаття 87. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів	179
Стаття 88. Виконання судового доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів	181
Стаття 89. Виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України	182
Стаття 90. Оцінка доказів	183
§ 2. Показання свідків	185
Стаття 91. Показання свідка.....	185
Стаття 92. Виклик свідка	186
Стаття 93. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників	188
§ 3. Письмові докази	189
Стаття 94. Письмові докази.....	189
Стаття 95. Повернення оригіналів письмових доказів	192
§ 4. Речові докази	193
Стаття 96. Речові докази.	193
Стаття 97. Зберігання речових доказів.....	193
Стаття 98. Повернення речових доказів.....	194
§ 5. Електронні докази	195
Стаття 99. Електронні докази.....	195
Стаття 100. Зберігання та повернення оригіналів електронних доказів	197
§ 6. Висновок експерта	198
Стаття 101. Вимоги до висновку експерта	198
Стаття 102. Призначення експертизи судом.....	203
Стаття 103. Ухвала про призначення експертизи.....	206
Стаття 104. Проведення експертизи на замовлення учасників справи.....	210
Стаття 105. Збирання матеріалів для експертного дослідження	213
Стаття 106. Проведення експертизи.....	216
Стаття 107. Наслідки ухилення учасника справи від участі в експертизі.....	218

Стаття 108. Оцінка висновку експерта	219
Стаття 109. Комісійна експертиза	220
Стаття 110. Комплексна експертиза	221
Стаття 111. Додаткова і повторна експертизи	222
§ 7. Висновок експерта у галузі права.....	224
Стаття 112. Зміст висновку експерта у галузі права.....	224
Стаття 113. Оцінка висновку експерта у галузі права судом	225
§ 8. Забезпечення доказів	226
Стаття 114. Підстави та порядок забезпечення доказів	226
Стаття 115. Способи забезпечення доказів.....	228
Стаття 116. Заява про забезпечення доказів	229
Стаття 117. Розгляд заяви про забезпечення доказів	231

ГЛАВА 6. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ

Стаття 118. Процесуальні строки	234
Стаття 119. Розумність процесуальних строків	237
Стаття 120. Обчислення процесуального строку.....	238
Стаття 121. Поновлення та продовження процесуальних строків.....	241
Стаття 122. Строк звернення до адміністративного суду	242
Стаття 123. Наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду	245

ГЛАВА 7. СУДОВІ ВИКЛИКИ І ПОВІДОМЛЕННЯ

Стаття 124. Повістки	246
Стаття 125. Зміст повістки	249
Стаття 126. Вручення повістки.....	250
Стаття 127. Час вручення повістки	253
Стаття 128. Наслідки відмови від одержання повістки.....	254
Стаття 129. Виклик (повідомлення) шляхом надсилання тексту повістки електронною поштою, факсимільним повідомленням (факсом, телефаксом), телефонограмою.....	255
Стаття 130. Виклик (повідомлення) відповідача, третіх осіб, свідків, місце проживання (перебування) яких невідоме.....	256
Стаття 131. Обов'язок повідомити про зміну адреси та причини неприбуття в судові засідання	257

ГЛАВА 8. СУДОВІ ВИТРАТИ

Стаття 132. Види судових витрат	258
Стаття 133. Зменшення розміру судових витрат або звільнення від їх оплати, відстрочення та розстрочення судових витрат.....	260
Стаття 134. Витрати на професійну правничу допомогу.....	261
Стаття 135. Витрати сторін та їхніх представників, що пов'язані із прибуттям до суду.	263
Стаття 136. Попередня оплата судових витрат	265
Стаття 137. Витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертиз	265
Стаття 138. Витрати, пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів, вчиненням інших процесуальних дій, підготовкою справи до розгляду.....	267
Стаття 139. Розподіл судових витрат	268

Стаття 140.	Розподіл витрат у разі відмови позивача від позову	270
Стаття 141.	Судові витрати, пов'язані з примиренням сторін	271
Стаття 142.	Повернення судового збору	271
Стаття 143.	Рішення щодо судових витрат	272

ГЛАВА 9.

ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 144.	Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу	273
Стаття 145.	Види заходів процесуального примусу	275
Стаття 146.	Попередження і видалення із залу судового засідання	276
Стаття 147.	Тимчасове вилучення доказів для дослідження судом	278
Стаття 148.	Привід	280
Стаття 149.	Штраф	283

ГЛАВА 10.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ

Стаття 150.	Підстави забезпечення позову	285
Стаття 151.	Види забезпечення позову	286
Стаття 152.	Зміст і форма заяви про забезпечення позову	290
Стаття 153.	Порядок подання заяви про забезпечення позову	292
Стаття 154.	Порядок розгляду заяви про забезпечення позову	293
Стаття 155.	Заміна одного заходу забезпечення позову іншим	294
Стаття 156.	Виконання ухвали про забезпечення позову	295
Стаття 157.	Скасування заходів забезпечення позову	295
Стаття 158.	Відшкодування збитків, заподіяних забезпеченням позову	297

Розділ ІІ.

ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

ГЛАВА 1.

ПИСЬМОВІ ЗАЯВИ УЧАСНИКІВ СПРАВИ

§ 1. Заяви по суті справи.....	298
Стаття 159. Види та зміст заяв по суті справи	298
Стаття 160. Позовна заява.....	299
Стаття 161. Документи, що додаються до позовної заяви.....	301
Стаття 162. Відзив на позовну заяву (відзив).....	303
Стаття 163. Відповідь на відзив.....	304
Стаття 164. Заперечення.....	305
Стаття 165. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву	306
§ 2. Заяви з процесуальних питань.....	307
Стаття 166. Заяви, клопотання і заперечення.....	307
Стаття 167. Загальні вимоги до форми та змісту письмової заяви, клопотання, заперечення.....	307

ГЛАВА 2.

ВІДКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ

Стаття 168.	Пред'явлення позову	309
Стаття 169.	Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви	310
Стаття 170.	Відмова у відкритті провадження в адміністративній справі	313
Стаття 171.	Відкриття провадження в адміністративній справі	314
Стаття 172.	Об'єднання і роз'єднання позовів	318

ГЛАВА 3. ПІДГОТОВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Стаття 173. Завдання та строк підготовчого провадження	320
Стаття 174. Надіслання копії ухвали про відкриття провадження у справі, копії позовної заяви та доданих до неї документів	321
Стаття 175. Подання відзиву	321
Стаття 176. Подання пояснень третіх осіб щодо позову або відзиву	322
Стаття 177. Пред'явлення зустрічного позову	323
Стаття 178. Форма і зміст зустрічної позовної заяви	323
Стаття 179. Мета і строк проведення підготовчого засідання	324
Стаття 180. Підготовче засідання	324
Стаття 181. Порядок проведення підготовчого засідання	327
Стаття 182. Подання відповіді на відзив та заперечення	329
Стаття 183. Судові рішення у підготовчому засіданні	329

ГЛАВА 4. ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ

Стаття 184. Підстави проведення врегулювання спору за участю судді	330
Стаття 185. Порядок призначення врегулювання спору за участю судді	334
Стаття 186. Порядок проведення врегулювання спору за участю судді	335
Стаття 187. Строк проведення врегулювання спору за участю судді	337
Стаття 188. Припинення врегулювання спору за участю судді	338

ГЛАВА 5. ВІДМОВА ПОЗИВАЧА ВІД ПОЗОВУ. ПРИМИРЕННЯ СТОРІН

Стаття 189. Відмова від позову та визнання позову	339
Стаття 190. Примирення сторін	340
Стаття 191. Виконання умов примирення	342

ГЛАВА 6. РОЗГЛЯД СПРАВИ ПО СУТІ

§ 1. Загальні положення	343
Стаття 192. Завдання розгляду справи по суті	343
Стаття 193. Строки розгляду адміністративної справи	343
Стаття 194. Судове засідання	344
Стаття 195. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції	345
Стаття 196. Головуючий у судовому засіданні	348
Стаття 197. Звертання до суду у судовому засіданні	349
Стаття 198. Обов'язки осіб, присутніх у залі судового засідання.	349
§ 2. Відкриття розгляду справи по суті	350
Стаття 199. Відкриття судового засідання	350
Стаття 200. Роз'яснення перекладачеві його прав та обов'язків, присяга перекладача	351
Стаття 201. Видалення свідків із зали судового засідання	351
Стаття 202. Встановлення осіб, які прибули у судове засідання, оголошення складу суду і роз'яснення права відводу	352
Стаття 203. Роз'яснення учасникам справи їхніх прав та обов'язків.	353
Стаття 204. Розгляд заяв та клопотань	354
Стаття 205. Наслідки неявки в судове засідання учасника справи.	355
Стаття 206. Наслідки неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста.	357
Стаття 207. Роз'яснення прав і обов'язків експерта, присяга експерта	357

Стаття 208. Роз'яснення спеціалісту його прав і обов'язків.....	359
§ 3. З'ясування обставин справи та дослідження доказів	360
Стаття 209. Вступне слово учасників справи.....	360
Стаття 210. Порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів.....	361
Стаття 211. Дослідження доказів.....	362
Стаття 212. Порядок допиту свідків	363
Стаття 213. Використання свідком письмових записів.....	365
Стаття 214. Порядок допиту малолітніх та неповнолітніх свідків	366
Стаття 215. Оголошення показань свідків.....	367
Стаття 216. Допит сторін, третіх осіб, їхніх представників як свідків.....	367
Стаття 217. Дослідження письмових доказів.....	367
Стаття 218. Оголошення та дослідження змісту особистих паперів, листів, записів телефонних розмов, телеграм та інших видів кореспонденцій.....	368
Стаття 219. Дослідження речових та електронних доказів	369
Стаття 220. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і їх дослідження.....	370
Стаття 221. Дослідження висновку експерта	370
Стаття 222. Консультації та роз'яснення спеціаліста	371
Стаття 223. Відкладення розгляду справи або перерва в судовому засіданні.....	372
Стаття 224. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами.....	373
§ 4. Судові дебати та ухвалення рішення.....	374
Стаття 225. Судові дебати	374
Стаття 226. Повернення до з'ясування обставин у справі.....	375
Стаття 227. Вихід суду для ухвалення рішення	375
Стаття 228. Таємниця нарадчої кімнати	376

ГЛАВА 7.

ФІКСУВАННЯ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 229. Фіксування судового засідання технічними засобами.....	377
Стаття 230. Ведення протоколу судового засідання	378
Стаття 231. Зауваження щодо технічного запису і протоколу судового засідання.....	380
Стаття 232. Відтворення та копіювання технічного запису судового засідання.....	381
Стаття 233. Складення протоколу про вчинення окремої процесуальної дії.....	381
Стаття 234. Зміст протоколу про вчинення окремої процесуальної дії.....	382
Стаття 235. Зауваження до протоколу вчинення окремої процесуальної дії	383

ГЛАВА 8.

ЗУПИНЕННЯ І ЗАКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ. ЗАЛИШЕННЯ ПОЗОВУ БЕЗ РОЗГЛЯДУ

Стаття 236. Зупинення провадження у справі.....	384
Стаття 237. Поновлення провадження у справі	390
Стаття 238. Закриття провадження у справі.....	390
Стаття 239. Наслідки закриття провадження у справі	393
Стаття 240. Залишення позову без розгляду	394

ГЛАВА 9.

СУДОВІ РІШЕННЯ

Стаття 241. Види судових рішень.....	399
Стаття 242. Законність і обґрунтованість судового рішення	400
Стаття 243. Порядок ухвалення судових рішень	402
Стаття 244. Питання, які вирішує суд при ухваленні рішення.....	405
Стаття 245. Повноваження суду при вирішенні справи.....	405
Стаття 246. Зміст рішення.....	410

Стаття 247. Рішення щодо частини позовних вимог	413
Стаття 248. Зміст ухвали	414
Стаття 249. Окремі ухвали суду	415
Стаття 250. Проголошення судового рішення	417
Стаття 251. Вручення судового рішення	419
Стаття 252. Додаткове судове рішення	423
Стаття 253. Виправлення опісок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні	425
Стаття 254. Роз'яснення судового рішення	425
Стаття 255. Набрання рішенням суду законної сили	427
Стаття 256. Набрання ухвалою законної сили	427

ГЛАВА 10.

РОЗГЛЯД СПРАВ ЗА ПРАВИЛАМИ СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Стаття 257. Справи, що розглядаються за правилами спрощеного позовного провадження	428
Стаття 258. Строк розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження	431
Стаття 259. Клопотання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження	431
Стаття 260. Вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження	431
Стаття 261. Особливості подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні	433
Стаття 262. Особливості розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження	433
Стаття 263. Особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності	436

ГЛАВА 11.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЯХ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ

§ 1. Розгляд окремих адміністративних складних справ	437
Стаття 264. Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень	437
Стаття 265. Наслідки визнання нормативно-правового акта протиправним та нечинним	442
Стаття 266. Особливості провадження у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, бездіяльності Кабінету Міністрів України	443
Стаття 266–1. Особливості провадження у справах щодо оскарження індивідуальних актів Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та рішень Кабінету Міністрів України стосовно виведення банків з ринку	447
Стаття 267. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності	451
§ 2. Розгляд окремих категорій термінових адміністративних справ	453

Стаття 268. Особливості повідомлення учасників справи про дату, час та місце розгляду окремих категорій адміністративних справ.....	453
Стаття 269. Особливості подання заяв по суті справи в окремих категоріях адміністративних справ.....	455
Стаття 270. Особливості обчислення процесуальних строків в окремих категоріях адміністративних справ	456
Стаття 271. Особливості проголошення та вручення судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ	457
Стаття 272. Особливості апеляційного та касаційного оскарження судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ	457
Стаття 273. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій.....	459
Стаття 274. Особливості провадження у справах щодо уточнення списку виборців	463
Стаття 275. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів у сфері медіа, підприємств, установ, організацій, їх посадових та службових осіб, творчих працівників суб'єктів у сфері медіа, які порушують законодавство про вибори та референдум.....	464
Стаття 276. Особливості провадження у справах щодо оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, політичної партії (блоку), місцевої організації політичної партії, їх посадових осіб та уповноважених осіб, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу, ініціативної групи референдуму, члена ініціативної групи, політичної партії, громадської організації – суб'єктів процесу референдуму, їх уповноважених осіб, офіційного спостерігача – суб'єкта процесу референдуму	466
Стаття 277. Особливості провадження у справах, пов'язаних із виборами Президента України.....	468
Стаття 278. Особливості судових рішень за наслідками розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом чи референдумом, та їх оскарження.....	471
Стаття 279. Особливості здійснення представництва у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму.....	472
Стаття 280. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань.....	473
Стаття 281. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами про усунення перешкод та заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань.....	476
Стаття 282. Особливості провадження у справах щодо гарантованого забезпечення потреб оборони	478
Стаття 283. Особливості провадження у справах за зверненням податкових та митних органів.....	479
Стаття 283–1. Особливості провадження у справах про застосування санкцій.....	485
Стаття 284. Особливості провадження у справах за зверненням Служби безпеки України щодо включення фізичних осіб, юридичних осіб та організацій до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, виключення фізичних осіб, юридичних осіб та організацій з такого переліку та надання доступу до активів, що пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням.....	489

Стаття 285. Особливості провадження у справах про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності.....	492
Стаття 286. Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності.....	494
Стаття 287. Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця.....	496
Стаття 288. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу примусового повернення чи примусового видворення іноземців або осіб без громадянства за межі території України	500
Стаття 289. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу затримання іноземців або осіб без громадянства.....	502
Стаття 289–1. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами про оскарження рішень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, про продовження зупинення відповідних (відповідної) фінансових (фінансової) операцій (операції) (видаткових фінансових операцій).....	509
Стаття 289–2. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу тимчасового обмеження права громадян України на виїзд за межі території України.....	512
Стаття 289–3. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами про заборону політичної партії.....	512
Стаття 289–4. Особливості провадження у справах щодо здійснення державного регулювання, нагляду і контролю у сфері медіа	516
Стаття 289–5. Особливості провадження у справах щодо державного фінансування статутної діяльності політичних партій	518
§ 3. Розгляд типових та зразкових справ	521
Стаття 290. Особливості провадження у зразковій справі.....	521
Стаття 291. Особливості провадження у типовій справі	526

Розділ III. ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ

ГЛАВА 1. АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

§ 1. Апеляційна скарга	527
Стаття 292. Суд апеляційної інстанції	527
Стаття 293. Право на апеляційне оскарження.....	531
Стаття 294. Ухвали, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду	535
Стаття 295. Строк на апеляційне оскарження.....	538
Стаття 296. Форма та зміст апеляційної скарги	544
Стаття 297. Порядок подання апеляційної скарги.....	552
§ 2. Відкриття апеляційного провадження.....	553
Стаття 298. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги судом апеляційної інстанції	553
Стаття 299. Відмова у відкритті апеляційного провадження	556
Стаття 300. Відкриття апеляційного провадження	559

Стаття 301. Надсилання копій апеляційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи.....	561
Стаття 302. Приєднання до апеляційної скарги.....	561
Стаття 303. Доповнення, зміна, відкликання апеляційної скарги чи відмова від неї.....	564
Стаття 304. Відзив на апеляційну скаргу.....	568
Стаття 305. Закриття апеляційного провадження.....	571
§ 3. Апеляційний розгляд.....	572
Стаття 306. Підготовка справи до апеляційного розгляду.....	572
Стаття 307. Призначення справи до розгляду в суді апеляційної інстанції.....	575
Стаття 308. Межі перегляду судом апеляційної інстанції.....	575
Стаття 309. Строк розгляду апеляційної скарги.....	579
Стаття 310. Апеляційний розгляд справи у судовому засіданні.....	582
Стаття 311. Апеляційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами.....	583
Стаття 312. Порядок розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції.....	585
Стаття 313. Наслідки неявки в судове засідання учасників справи.....	586
Стаття 314. Відмова позивача від позову, примирення сторін під час апеляційного провадження.....	587
Стаття 315. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення.....	589
Стаття 316. Підстави для залишення апеляційної скарги без задоволення, а судового рішення – без змін.....	591
Стаття 317. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення.....	592
Стаття 318. Підстави для скасування рішення суду і направлення справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю.....	594
Стаття 319. Підстави для скасування рішення повністю або частково з закриттям провадження у справі або залишенням позовної заяви без розгляду у відповідній частині.....	595
Стаття 320. Підстави для скасування ухвали суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції.....	598
Стаття 321. Судові рішення суду апеляційної інстанції.....	600
Стаття 322. Зміст постанови суду апеляційної інстанції.....	603
Стаття 323. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи.....	607
Стаття 324. Окрема ухвала суду апеляційної інстанції.....	609
Стаття 325. Набрання судовими рішеннями суду апеляційної інстанції законної сили.....	610
Стаття 326. Повернення адміністративної справи.....	611

ГЛАВА 2.

КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

§ 1 Касаційна скарга.....	612
Стаття 327. Суд касаційної інстанції.....	612
Стаття 328. Право на касаційне оскарження.....	612
Стаття 329. Строк на касаційне оскарження.....	615
Стаття 330. Форма і зміст касаційної скарги.....	616
Стаття 331. Порядок подання касаційної скарги.....	619
Стаття 332. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги.....	620

Стаття 333. Відмова у відкритті касаційного провадження.....	622
§ 2 Відкриття касаційного провадження	625
Стаття 334. Відкриття касаційного провадження	625
Стаття 335. Надіслання копій касаційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи.....	626
Стаття 336. Приєднання до касаційної скарги	627
Стаття 337. Доповнення, зміна, відкликання касаційної скарги чи відмова від неї.....	628
Стаття 338. Відзив на касаційну скаргу.....	629
Стаття 339. Закриття касаційного провадження	631
§ 3 Касаційний розгляд	633
Стаття 340. Підготовка справи до касаційного розгляду	633
Стаття 341. Межі перегляду судом касаційної інстанції.....	634
Стаття 342. Строк розгляду касаційної скарги.....	636
Стаття 343. Попередній розгляд справи	636
Стаття 344. Касаційний розгляд справи у судовому засіданні	638
Стаття 345. Касаційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами.....	639
Стаття 346. Підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.....	640
Стаття 347. Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.....	642
Стаття 348. Відмова позивача від позову, примирення сторін під час касаційного провадження.....	644
Стаття 349. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги	645
Стаття 350. Підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень – без змін.....	647
Стаття 351. Підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення.....	648
Стаття 352. Підстави для скасування судового рішення суду апеляційної інстанції повністю або частково та залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині.....	650
Стаття 353. Підстави для скасування судових рішень з направленням справи для продовження розгляду або на новий розгляд	650
Стаття 354. Підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині	653
Стаття 355. Судові рішення суду касаційної інстанції та порядок їх прийняття.....	656
Стаття 356. Зміст постанови суду касаційної інстанції.....	657
Стаття 357. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи	660
Стаття 358. Окрема ухвала суду касаційної інстанції	661
Стаття 359. Набрання судовими рішеннями суду касаційної інстанції законної сили ..	661
Стаття 360. Повернення адміністративної справи.....	662

ГЛАВА 3.

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ АБО ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ

Стаття 361. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.....	662
Стаття 362. Право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами	671

Стаття 363. Порядок і строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами	671
Стаття 364. Форма та зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами	676
Стаття 365. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами	678
Стаття 366. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами.....	680
Стаття 367. Відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та її наслідки	687
Стаття 368. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами	687
Стаття 369. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.....	691

Розділ IV.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ

Стаття 370. Обов'язковість судових рішень	702
Стаття 371. Судові рішення, які виконуються негайно	709
Стаття 372. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах.....	711
Стаття 373. Звернення судових рішень в адміністративних справах до виконання...	713
Стаття 374. Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню	720
Стаття 375. Зупинення виконання судового рішення.....	721
Стаття 376. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання	725
Стаття 377. Примирення сторін у процесі виконання.....	726
Стаття 378. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення	728
Стаття 379. Заміна сторони виконавчого провадження	731
Стаття 380. Поворот виконання судових рішень	737
Стаття 381. Особливості повороту виконання в окремих категоріях адміністративних справ.....	739
Стаття 382. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах	740
Стаття 383. Визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання рішення суду.....	743

Розділ V.

ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Стаття 384. Порядок відновлення втраченого судового провадження в адміністративній справі.....	748
Стаття 385. Особи, які мають право звертатися до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження.....	749
Стаття 386. Підсудність заяви про відновлення втраченого судового провадження	749

Стаття 387. Форма та зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження	750
Стаття 388. Наслідки недодержання вимог до змісту та форми заяви про відновлення втраченого судового провадження, залишення заяви без розгляду чи відмова у відкритті провадження за заявою	752
Стаття 389. Розгляд заяви про відновлення втраченого судового провадження.....	754
Стаття 390. Ухвала суду за наслідками розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження.....	754
Стаття 391. Звільнення заявника від судових витрат	757
 Розділ VI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	 758
Розділ VII. ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ	759

Наукове видання

КОДЕКС АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

Науково-практичний коментар

Видання друге, доповнене і перероблене

*За заг. ред. д.ю.н., професора,
академіка Академії наук Вищої школи України
М. М. Ясинка*

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

*О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
Д. М. Алексєєв*

Підписано до друку 01.03.2024.
Гарнітура Times New Roman. Формат 70×100¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк офсетний. Умов. друк. арк 63,38.

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (044) 223-15-25, (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.

Книги, які можуть вас зацікавити

Цивільний
процесуальний кодекс
України:
науково-практичний
коментар

Господарський
процесуальний кодекс
України.
Науково-практичний
коментар

Кодекс
адміністративного
судочинства України

Кримінальний
процесуальний кодекс
України

Кримінальний кодекс
України

Митний кодекс України

Перейти до галузі права
Адміністративне право

Перейти на сайт →